

**Фалаштинський А. О.**

аспірант кафедри містобудування,

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

anton.o.falashtynskyi@lpnu.ua

orcid.org/0009-0007-2829-4089

## **ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ КОМПЛЕКСІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

© Фалаштинський А.О., 2025

<https://doi.org/10.32347/2519-8661.2025.33.328-335>

**Анотація.** У статті обґрунтовано актуальність формування мережі культурно-освітніх комплексів профорієнтації молоді як ключової складової соціальної інфраструктури територіальних громад в умовах децентралізації та трансформаційних процесів у сфері освіти. Визначено, що культурно-освітній комплекс постає як мультифункціональна містобудівна одиниця, здатна інтегрувати формальну освіту, позашкільну підготовку, культурну діяльність і професійне самовизначення у межах єдиного просторово-організованого середовища. Проведено історико-типологічний аналіз еволюції відповідних інституцій - від народних домів і клубів до мережі МНВК, а також їх сучасних трансформацій у формат міжшкільних ресурсних центрів (МРЦ). Проаналізовано сучасні тенденції інтеграції освітніх і культурних функцій у містах і селах, виокремлено критичні диспропорції між потребами профорієнтаційного супроводу шкільної молоді та існуючим станом просторової інфраструктури. Висвітлено основні класифікаційні критерії культурно-освітніх комплексів - функціональну модель, територіальний масштаб обслуговування, ступінь спеціалізації, архітектурно-планувальну структуру. Обґрунтовано типологію таких об'єктів залежно від контексту (міський чи сільський) та виявлено просторові закономірності їх розміщення в межах територіальних громад. Показано, що ефективне функціонування профорієнтаційної мережі вимагає системного планувального підходу, гнучкості архітектурних рішень, адаптації до демографічних параметрів, а також інституційної взаємодії між закладами загальної середньої, позашкільної та професійно-технічної освіти. Запропоновано концепцію культурно-освітнього хабу як перспективної просторової форми, що консолідує профорієнтаційні, освітні, креативні й виробничі ресурси громади. Підкреслено важливість міжгалузевого партнерства, транспортної доступності та нормативного забезпечення процесів формування таких об'єктів у містобудівній практиці.

**Ключові слова:** профорієнтація, культурно-освітній комплекс, мережа, децентралізація

**Вступ.** Реформа місцевого самоврядування та утворення територіальних громад актуалізують переосмислення ролі культурно-освітніх комплексів як осередків взаємодії громади з молоддю. Функції, які вони нині виконують, раніше реалізовувалися через клуби, будинки культури та народні доми, більшість яких сьогодні втратили функціональну й моральну актуальність. Концепція інтеграції культурної та освітньої інфраструктури, що виникла ще в 1970-1980-х роках, знайшла сучасне продовження у вигляді багатофункційних комплексів, адаптованих до нових умов.

Сьогодні такі заклади, переважно в містах, мають статус центрів культури або позашкільної освіти й поєднують дозвілля, творчу самореалізацію та профорієнтацію, інтегруючи ресурси кількох освітніх інституцій. Проте в Україні досі відсутнє актуальне визначення культурно-освітнього комплексу, як і нормативні засади для планування мережі таких об'єктів.

У контексті освітніх змін професійна орієнтація набуває особливої ваги, розглядаючись як системна діяльність, спрямована на виявлення здібностей молоді та узгодження їх з потребами ринку праці. Для цього потрібна сучасна матеріально-технічна база, що забезпечує доступ до інноваційного навчання і практики. Особливу актуальність дослідження зумовлює криза профорієнтаційної інфраструктури. Значна частина МНВК, створених у радянський період, втрачені через застарілу базу та відсутність фінансування після децентралізації, особливо в сільських громадах. Хоча законодавством передбачено їх трансформацію в МРЦ, проєктні й містобудівні засади формування таких об'єктів не визначені.

Цей розрив особливо помітний у Вінницькому районі: попри зростання економічного потенціалу, розвиток виробництва та технопарків, профорієнтаційна мережа залишається не здатною підготувати відповідних спеціалістів. На тлі демографічних змін та викликів ринку праці, зумовлених цифровими технологіями й штучним інтелектом, назріла потреба у створенні нової типології культурно-освітніх комплексів, здатних ефективно готувати молодь до свідомого вибору професії.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Архітектурний вимір профорієнтації ґрунтовно розкрито в роботах Кравченко (2021). Авторка запропонувала комплексну концепцію архітектурної організації освітнього середовища, базовану на принципах гнучкості, відкритості, багатофункціональності та інтеграції творчих компонентів у просторову структуру закладу (Kravchenko, 2021). Вона обґрунтовує, що варіативність і адаптивність простору створюють умови для розвитку індивідуальних інтересів і нахилів учнів, сприяючи їхньому усвідомленому самовизначенню (Kravchenko, 2021). Особлива увага приділяється просторовій організації зон - групових і індивідуальних - які мають одночасно забезпечувати можливості для самостійної роботи, творчої взаємодії, проєктної діяльності й неформального спілкування. Архітектура освітнього простору, за Кравченко, повинна стимулювати допитливість, творчу ініціативу та соціальну активність молоді - фундаментальні передумови успішної самореалізації (Kravchenko, 2021).

Тишкевич (2010) у своїх напрацюваннях акцентував важливість трансформації сільських шкіл у соціокультурні центри громад. В умовах депопуляції сільських територій та обмежених ресурсів автор пропонує інтегрування до архітектури сільської школи додаткових функцій, зокрема профорієнтаційної підготовки (Tyshkevych, 2010). Розроблено номенклатуру архітектурно-планувальних рішень для таких шкіл, включно з варіантами блокування різнофункціональних об'ємів, що дозволяє забезпечити їх автономну або спільну експлуатацію залежно від режиму роботи (Tyshkevych, 2010). Окрему увагу приділено створенню у малокомплектній школі навчально-виробничих майстерень, демонстраційних зон та лабораторій, орієнтованих на специфіку економіки регіону. Профорієнтаційна складова, на думку Тишкевича, має реалізовуватися через матеріальну базу школи, що стимулює практичне пізнання і набуття трудових навичок, перетворюючи сільську школу на локальний осередок розвитку молоді (Tyshkevych, 2010).

Закрепа (2011), досліджуючи архітектурно-планувальні засади розвитку професійно-технічних навчальних закладів, звернула увагу на необхідність створення спеціалізованих навчально-виробничих просторів у їх структурі для підтримки профорієнтації молоді. Вона систематизувала основні типи навчально-виробничих об'єктів - від навчальних майстерень і лабораторій до тренажерних залів та полігонів для практичного відпрацювання навичок (Zakrepa, 2011). Обґрунтовано доцільність впровадження модульних навчально-виробничих блоків, які легко адаптуються до зміни освітніх програм і технологій (Zakrepa, 2011). Запропоновано архітектурні прийоми модернізації існуючих закладів: гнучке перепланування майстерень, модульне розширення корпусів, інтеграція навчально-виробничих приміщень з освітніми та культурними зонами комплексу (Zakrepa, 2011). Профорієнтаційна функція при цьому розглядається як невід'ємна складова діяльності закладу, що забезпечує зв'язок освіти з реальним виробничим середовищем (Zakrepa, 2011).

Васильченко (2023) присвятила свої дослідження архітектурно-планувальній організації закладів позашкільної освіти в умовах новостворених громад. Дослідниця обґрунтувала важливість гнучкої планувальної структури таких закладів та запропонувала концептуальну модель, що базується на

принципах багатофункціональності та трансформаційності середовища (Vasylchenko, 2023). Простір закладу, за її концепцією, має включати різнотипні зони, які легко перепрофілювати під потреби гуртків, секцій чи освітніх програм - академічних, технічних, художніх, спортивних, комунікативних тощо (Vasylchenko, 2023). Особливу увагу приділено архітектурним рішенням, що стимулюють самостійність і творчу активність дітей: відкритим плануванням, інтеграції рекреаційних просторів у структуру навчальних блоків, забезпеченню візуальних і функціональних зв'язків між різними зонами (Vasylchenko, 2023). Васильченко підкреслює, що середовище закладу позашкільної освіти має не лише забезпечувати умови для навчання, а й створювати мотиваційне поле для самопізнання та спроб сил у різних видах діяльності - що є важливою складовою профорієнтації (Vasylchenko, 2023). Такі заклади повинні стати комунікаційними майданчиками громади, відкритими до партнерства з іншими освітніми установами, підприємствами та закладами культури, аби залучати учнів до реальних соціально-професійних контекстів ще в шкільні роки (Vasylchenko, 2023). Результати дослідження розширюють архітектурно-планувальні засади формування освітніх просторів, орієнтованих на професійне самовизначення школярів у сучасних умовах децентралізації (Vasylchenko, 2023).

Ковальська (2016) проаналізувала формування територіальних освітніх округів у міських поселеннях - мереж інтегрованих освітніх осередків. Авторка довела, що інтеграція освітніх, культурних та дозвілєвих функцій у межах одного планувального комплексу підвищує доступність освітніх послуг і сприяє реалізації профорієнтаційних завдань на рівні громади (Kovalska, 2016). Зокрема, освітній округ розглядається не лише як сукупність шкіл і дитячих садків на певній території, а як повноцінний культурно-освітній кластер, що працює на розвиток потенціалу молоді (Kovalska, 2016). Такий кластерний підхід до планування освітньої мережі у місті забезпечує синергію між формальною освітою та позашкільною діяльністю, а також створює умови для профорієнтації за місцем проживання учнів.

Вагомий внесок у теоретичне обґрунтування мережі позашкільних закладів зробила Мерилова (2018), яка присвятила дисертацію функціонально-планувальній організації мережі закладів позашкільної освіти. У її роботі вперше науково обґрунтовано новий містобудівний об'єкт - мережу позашкільних навчальних закладів з визначенням рівнів її ієрархії та зв'язків на різних територіальних масштабах (Merylova, 2018). Розроблено принципи формування такої мережі в структурі поселень, що передбачають взаємодію об'єктів різних рівнів (локального, районного тощо) задля забезпечення комплексного охоплення дітей і молоді позашкільною освітою (Merylova, 2018). Дослідження Мерилової фактично заклало підґрунтя для сучасного розуміння мережевої організації позашкільної освітньої інфраструктури, яка може стати каркасом системної профорієнтаційної роботи в громаді (Merylova, 2018).

**Метою статті** є висвітлення містобудівних засад формування мережі культурно-освітніх комплексів профорієнтації молоді на рівні територіальної громади в умовах децентралізації (на прикладі Вінницького району). Для досягнення поставленої мети проаналізовано сучасний стан та передумови розвитку профорієнтаційної інфраструктури, узагальнено теоретичні підходи і досвід, визначено ключові принципи просторової організації мережі та окреслено напрями адаптації найкращих практик до українських реалій.

**Виклад основного матеріалу.** Культурно-освітні комплекси профорієнтації молоді є багатофункціональними суспільними об'єктами, що інтегрують освітню, культурну та професійно-орієнтаційну діяльність у межах єдиного просторового середовища громади. Їх поява зумовлена потребою у поєднанні формального навчання з неформальною освітою, дозвіллям та практичною підготовкою, аби забезпечити всебічний розвиток молоді особистості. Значення таких комплексів особливо зростає в умовах децентралізації та реформування освітньої мережі, коли кожна громада прагне створити власну інфраструктуру підтримки молоді. Культурно-освітні комплекси покликані стати локальними центрами тяжіння для школярів і студентів, де вони можуть отримати додаткові знання і навички, зорієнтуватися в професійному просторі, взяти участь у культурному житті громади. Таким чином, зазначені комплекси виконують подвійну роль - освітню (у широкому сенсі) та соціально-

економічну, адже сприяють підготовці кадрів для місцевого ринку праці та згуртуванню громади навколо питань розвитку молодого покоління.

Історичний аналіз демонструє, що ідея поєднання освітніх і культурних функцій має глибокі корені. В Україні це проявлялося від діяльності просвітницьких гуртків і товариств у XIX - поч. XX ст. до розгалуженої мережі будинків культури в радянський час. За кордоном аналогічні тенденції втілювалися у концепціях типу community centre (громадський центр) та «соціалізована школа» - коли школа розглядається як осередок спільноти, відкритий для різноманітних позакласних активностей. Сучасні культурно-освітні комплекси є спадкоємцями цих інституцій, проте вони функціонують в нових соціокультурних та містобудівних умовах. Децентралізація, урбанізація, розвиток інформаційного суспільства змінили вимоги до таких об'єктів: тепер це динамічні простори, здатні швидко реагувати на освітні інновації й запити молоді.

Типологія культурно-освітніх профорієнтаційних комплексів охоплює широкий спектр форм за функціональною структурою, масштабом та територіальним контекстом. Можна виділити як мінімум декілька типів: від невеликих центрів при школах чи молодіжних клубах - до великих автономних комплексів регіонального значення. За функціональним складом комплекси можуть бути монофункціональними (наприклад, суто профорієнтаційні центри) або поліфункціональними, що об'єднують освітні, культурні, спортивні, виробничі осередки. За планувальною організацією вони варіюються від єдиного багатопрофільного будинку до кампусів із кількох спеціалізованих споруд. Важливо, що така типологічна гнучкість дозволяє адаптувати модель комплексу до потреб конкретної громади - міської чи сільської, великої чи малої - і забезпечити варіативність архітектурних рішень. При проектуванні нового центру або розвитку мережі слід враховувати демографічну ситуацію, структуру розселення, наявні заклади освіти й культури, економічний профіль регіону тощо. Типологічна класифікація, таким чином, виступає інструментом, що допомагає узгодити масштаб і програму комплексу з місцевими умовами.

Принципи розміщення профорієнтаційних комплексів у просторі громади визначаються ієрархією обслуговування, планувальною структурою населеного пункту та транспортною доступністю. У містах доцільною є поліцентрична модель, за якої існують базові осередки на рівні мікрорайонів (при школах, у житлових кварталах) та один або декілька кластерів загальноміського рівня (наприклад, молодіжний центр у центрі міста чи освітній хаб на базі закладу вищої освіти). Така мережа забезпечує крокову доступність базових послуг і водночас концентрує більш спеціалізовані ресурси в ключових пунктах, доступних громадським транспортом з усіх районів міста. У сільських громадах, навпаки, превалює модель мультифункціонального центру, інтегрованого зазвичай у існуючу інфраструктуру - опорну школу, будинок культури чи навіть адміністративну будівлю. Тут важливо раціонально використати наявну матеріальну базу, розширивши функції існуючих приміщень або добудувавши нові універсальні блоки. Принцип «максимум функцій під одним дахом» набуває особливого значення для села, де складно утримувати окремі установи. В обох випадках - міському і сільському - необхідно врахувати транспортне сполучення: профорієнтаційний осередок має бути легко досяжним для своєї цільової аудиторії (школярів, молоді) як пішки, так і громадським транспортом.

Проектні параметри профорієнтаційних комплексів (площа будівель, їх місткість, радіус обслуговування) повинні узгоджуватися з функціональним наповненням і демографічними характеристиками громади. Наприклад, для малої громади достатнім може бути центр площею 500-800 м<sup>2</sup>, розрахований на одночасне перебування декількох десятків відвідувачів, тоді як у великому місті головний молодіжний центр може сягати кількох тисяч квадратних метрів і обслуговувати сотні користувачів щоденно. Визначення параметрів залежить також від інтенсивності відвідування: чи працює заклад у позашкільний час для учнів, чи цілий день як мультицентр для різних вікових груп. На жаль, відсутність оновлених державних норм і стандартів щодо таких комплексів ускладнює планувальні розрахунки. Чинні будівельні норми не містять прямих рекомендацій з проектування мережеских закладів профорієнтації, особливо в частині трансформації колишніх МНВК у сучасні МРЦ. Це створює планувальний вакуум, коли архітектори змушені спиратися на аналоги та експериментальні

підходи. Прискорення нормативного забезпечення (оновлення ДБН для освітніх будівель, розробка типових програм для МРЦ) є нагальним завданням на державному рівні (Міністерство освіти і науки України, 2018). Поки ж у проєктах доводиться закладати універсальні простори зали і майстерні, орієнтуючись на гнучкість та можливість подальшого перепрофілювання під ті чи інші активності.

Інституційна структура профорієнтаційного середовища громади є доволі складною. Функції з допрофесійної освіти і орієнтації виконує цілий спектр закладів: школи (через профільне навчання, гуртки, факультативи), заклади позашкільної освіти (станції юних техніків, будинки дитячої творчості, спортивні школи тощо), професійно-технічні навчальні заклади, молодіжні центри та клуби, бібліотеки, музеї, навіть бізнес-структури (які проводять майстер-класи чи стажування для молоді). Однак розпорошеність цих осередків призводить до того, що частина молоді взагалі не охоплена жодною з форм профорієнтаційної роботи, а ті, що існують, діють ізольовано одна від одної. Тому об'єднання всіх перелічених інституцій у єдину просторово-організаційну систему є передумовою формування повноцінної мережі профорієнтації на рівні громади. Містобудівна модель такої мережі може включати: 1) базові осередки (шкільні центри кар'єри, гуртки у школах або при будинках культури); 2) один або кілька міжшкільних центрів (МРЦ), оснащених спеціалізованими лабораторіями, майстернями та кадровими ресурсами; 3) партнерські зв'язки з закладами профтехосвіти, коледжами, університетами та підприємствами. Всі ці елементи повинні взаємодіяти, доповнювати одне одного, не дублюючи, а розширюючи можливості профорієнтації для молоді. Саме системний мережевий підхід дозволить вибудувати безперервний маршрут професійного розвитку - від молодшого шкільного віку (рання профорієнтація в ігровій формі) до випускних класів (цільова підготовка до вступу та ринку праці).

Міжнародний досвід демонструє ефективність профорієнтаційних систем, побудованих на спеціалізованих центрах із сучасною матеріально-технічною базою та тісними зв'язками зі школою і бізнесом. Приміром, у Польщі мережа публічних центрів кар'єрного консультування молоді співпрацює зі школами й роботодавцями, допомагаючи учням старших класів обрати фах через практики і тренінги. У Німеччині успішно функціонують *Jugendberufsagenturen* - молодіжні агенції з працевлаштування, що об'єднують ресурси освіти, біржі праці та соціальних служб під одним дахом. У скандинавських країнах поширено модель шкіл-комплексів, де навчальні класи сусідять із майстернями, бізнес-інкубаторами і навіть виробничими майданчиками, даючи змогу підліткам з ранніх років спробувати себе у різних професіях. Попри різні підходи, спільним у зарубіжних моделях є ставка на максимально практичну, реалістичну профорієнтацію та на партнерство між освітянами і реальним сектором економіки. Ці напрацювання є цінними для України. Адаптація чужого досвіду потребує врахування місцевих містобудівних, культурних та економічних особливостей, проте загальні принципи - мережевість, багатофункціональність, інтегрованість у громаду - є універсальними.

**Висновки.** Культурно-освітні профорієнтаційні комплекси для молоді відіграють стратегічну роль у розбудові освітньої інфраструктури громади в умовах децентралізації. Вони покликані стати центрами тяжіння для молоді, забезпечуючи доступність різнопланових освітніх, культурних і практико-орієнтованих активностей. Проведене дослідження підтверджує, що ефективна мережа таких комплексів здатна об'єднати розрізнені ресурси - школи, позашкільні гуртки, виробничі майданчики, культурні установи - у цілісну систему, яка супроводжує молоду людину на шляху професійного становлення. Історичні передумови свідчать про наявність традицій поєднання навчання з практичною підготовкою та дозвіллям, однак сучасні реалії вимагають нових архітектурно-містобудівних рішень. Аналіз теоретичних джерел і дисертацій показав, що основою проєктування профорієнтаційних комплексів мають стати принципи гнучкості, багатофункціональності, адаптивності до змін та відкритості до співпраці з різними соціальними партнерами. Важливо враховувати специфіку типології: для кожної громади - міської чи сільської - можна підібрати оптимальну модель мережі, що відповідає її масштабам і потребам. Серед ключових містобудівних принципів виділено ієрархічне розміщення центрів (локальних і міжшкільних) з урахуванням транспортної доступності; інтеграцію профорієнтаційних просторів у існуючі освітні та культурні заклади; створення універсальних

середовищ, здатних трансформуватися під різні функції. Обґрунтовано, що проєктні рішення мають спиратися на аналіз демографії та економічного профілю громади: так, у промислово розвинених районах доцільно робити акцент на технічних і STEM-лабораторіях, а в аграрних - на агротехнологічних полігонах і майстернях, пов'язаних з локальним господарством.

### Бібліографія

Телячий, Ю. В., Адамський, В. Р. і Кришук, Б. С. (2020). Розвиток освітньої справи в контексті діяльності товариства «Просвіта» на Поділлі (початок ХХ ст.). *Сторінки історії*, (51). DOI: 10.20535/2307-5244.51.2020.220179.

Кузьменко, Н. О. (2020). Особливості правового регулювання соціально-культурного розвитку національних районів та сільрад Української СРР у 1920-х рр. *Право.ua*, (3), с. 38–43. DOI: 10.32782/LAW.UA.2020.3.6.

Матвійчук, О. Є. і Петрошук, Н. І. (2024). Інформаційно-ресурсна підтримка профорієнтаційної роботи із старшокласниками в умовах проєктування освітнього середовища. *Науково-педагогічні студії*, (8), с. 249–270. DOI: 10.32405/2663-5739-2028-8-249-270.

Ковальська, Г., Смілка, В. і Гомон, О. (2023). Особливості архітектурно-планувальної організації та землекористування культурно-просвітницьких центрів у малих містах. *Містобудування та територіальне планування*, (84), с. 161–170. DOI: 10.32347/2076-815x.2023.84.161-170.

Ковальська, Г. Л. і Соколова, Ю. В. (2014). Функціонально-планувальна структура територій закладів освіти. *ScienceRise*, (3/1), с. 8.

Сулик, Т. Р. (2011). Поняття багатофункціональних культурних центрів та програми їхнього формування. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, (27), с. 297–303. Доступно: <https://repository.knuba.edu.ua/items/7dfc31ab-7ad7-40c7-8fbb-6fc2d5a31559>

Salih, S. A., Alzamil, W., Ajlan, A., Azmi, A. i Ismail, S. (2024). Typology of Informal Learning Spaces (ILS) in Sustainable Academic Education: A Systematic Literature Review in Architecture and Urban Planning. *Sustainability*, 16(13), 5623. <https://doi.org/10.3390/su16135623>

Дмитраш, О. Ю. (2021). Принципи формування архітектурної типології і проєктування міжуніверситетських культурних центрів (дисертація канд. архітектури, Львівська політехніка).

Васильченко, Д. К. (2023). Принципи архітектурно-планувальної організації закладів позашкільної освіти в структурі ОТГ (дисертація д-ра філософії, КНУБА).

Мерилова, І. О. (2018). Функціонально-планувальна організація мережі закладів позашкільної освіти (на прикладі Дніпропетровської області) (дисертація канд. архітектури, КНУБА).

Верховна Рада України (2017). Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості ВРУ*, (38–39), ст. 380.

Верховна Рада України (2000). Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 № 1841-III. *Відомості ВРУ*, (46), ст. 393.

Мінрегіон України (2018). ДБН В.2.2-3:2018. Будинки і споруди. Заклади освіти. Київ: Мінрегіон України.

Мінрегіон України (2019). ДБН Б.2.2-12:2019. Планування і забудова територій. Київ: Мінрегіон України.

Держбуд України (2001). ДБН В.2.2-10:2001. Заклади культури і мистецтва. Київ: Держбуд України.

Мінрегіон України (2018). ДБН Б.2.2-9:2018. Громадські будівлі та споруди. Основні положення. Київ: Мінрегіон України.

### References

Teliachyi, Yu. V., Adamskyi, V. R. & Kryshchuk, B. S. (2020). *Rozvytok osvithoi spravy v konteksti diialnosti tovarystva "Prosvita" na Podilli (pochatok XX st.)*. Storinky istorii, (51). DOI: 10.20535/2307-5244.51.2020.220179.

Kuzmenko, N. O. (2020). *Osoblyvosti pravovoho rehuliuвання sotsialno-kulturnoho rozvytku natsionalnykh raioniv ta silrad URSR u 1920-kh rr.* Pravo.ua, (3), pp. 38–43. DOI: 10.32782/LAW.UA.2020.3.6.

Matviichuk, O. Ye. & Petroschuk, N. I. (2024). *Informatsiino-resursna pidtrymka proforiientatsiinoi roboty iz starshoklasnykamy v umovakh proiektuvannya osvithnoho seredovyshcha*. Naukovo-pedahohichni studii, (8), pp. 249–270. DOI: 10.32405/2663-5739-2028-8-249-270.

Kovalska, H., Smilka, V. & Homon, O. (2023). *Osoblyvosti arkhitekturno-planuvanoi orhanizatsii ta zemlekorystuvannya kulturno-prosvitnytskykh tsentriv u malykh mistakh*. Mistobuduvannya ta terytorialne planuvannya, (84), pp. 161–170. DOI: 10.32347/2076-815x.2023.84.161-170.

Kovalska, H. L. & Sokolova, Yu. V. (2014). *Funktsionalno-planuvalna struktura terytorii zakladiv osvity*. ScienceRise, (3/1), p. 8.

Sulyk, T. R. (2011). *Poniattia bahatofunktsionalnykh kulturnykh tsentriv ta prohramy yikhnoho formuvannya*. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya, (27), pp. 297–303. Available at: <https://repository.knuba.edu.ua/items/7dfc31ab-7ad7-40c7-8fbb-6fc2d5a31559>

Salih, S. A., Alzamil, W., Ajlan, A., Azmi, A. & Ismail, S. (2024). *Typology of Informal Learning Spaces (ILS) in Sustainable Academic Education: A Systematic Literature Review in Architecture and Urban Planning*. Sustainability, 16(13), 5623. <https://doi.org/10.3390/su16135623>

Dmytrash, O. Yu. (2021). *Pryntsypy formuvannya arkhitekturnoi typolohii i proiektuvannya mizhuniversitytskykh kulturnykh tsentriv* (PhD thesis, Lvivska Politekhnikha).

Vasylenko, D. K. (2023). *Pryntsypy arkhitekturno-planuvanoi orhanizatsii zakladiv pozashkilnoi osvity v strukturi OTG* (PhD thesis, Kyiv National University of Construction and Architecture).

Merylova, I. O. (2018). *Funktsionalno-planuvalna orhanizatsiia merezhi zakladiv pozashkilnoi osvity (na prykladi Dnipropetrovskoi oblasti)* (PhD thesis, Kyiv National University of Construction and Architecture).

Verkhovna Rada Ukrainy (2017). *Zakon Ukrainy "Pro osvitu" vid 05.09.2017 № 2145-VIII*. Vidomosti VRU, (38–39), art. 380.

Verkhovna Rada Ukrainy (2000). *Zakon Ukrainy "Pro pozashkilnu osvitu" vid 22.06.2000 № 1841-III*. Vidomosti VRU, (46), art. 393.

Minrehion Ukrainy (2018). *DBN V.2.2-3:2018. Budynky i sporudy. Zaklady osvity*. Kyiv: Minrehion Ukrainy.

Minrehion Ukrainy (2019). *DBN B.2.2-12:2019. Planuvannya i zabudova terytorii*. Kyiv: Minrehion Ukrainy.

Derzhbud Ukrainy (2001). *DBN V.2.2-10:2001. Zaklady kultury i mystetstva*. Kyiv: Derzhbud Ukrainy

Minrehion Ukrainy (2018). *DBN B.2.2-9:2018. Hromadski budivli ta sporudy. Osnovni polozhennia*. Kyiv: Minrehion Ukrainy.

**Falashtynskyi Anton**

*PhD student at the Department of Urban Planning,  
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine*

*anton.o.falashtynskyi@lpnu.ua*

*orcid.org/0009-0007-2829-4089*

## **FORMATION OF A NETWORK OF CULTURAL AND EDUCATIONAL COMPLEXES FOR YOUTH CAREER GUIDANCE UNDER DECENTRALIZATION CONDITIONS**

© Falashtynskyi A.O., 2025

**Abstract.** *The article substantiates the relevance of forming a network of cultural and educational complexes for youth career guidance as a key component of the social infrastructure of territorial communities in the context of decentralization and transformational processes in the field of education. It is established that a cultural and educational complex functions as a multifunctional urban planning unit capable of integrating formal education, extracurricular training, cultural activities, and professional self-determination within a single spatially organized environment. A historical and typological analysis is conducted on the evolution of such institutions - from community centers and clubs to the network of interschool educational and production centers, and their current transformation into interschool resource centers. Contemporary trends in the integration of educational and cultural functions in urban and rural settings are analyzed, highlighting critical imbalances between the needs of career guidance support for school youth and the current state of spatial infrastructure. The main classification criteria for cultural and educational complexes are outlined - functional model, territorial coverage, degree of specialization, and architectural-planning structure. A typology of such facilities is proposed depending on the context (urban or rural), and spatial regularities of their distribution within territorial communities are identified. It is demonstrated that the effective functioning of the career guidance network requires a systematic planning approach, flexibility of architectural solutions, adaptation to demographic parameters, and institutional interaction between general secondary, extracurricular, and vocational education institutions. The concept of a cultural and educational hub is proposed as a promising spatial model that consolidates the community's career guidance, educational, creative, and production resources. The importance of intersectoral partnership, transport accessibility, and regulatory support in the process of forming such facilities in urban planning practice is emphasized.*

**Keywords:** *career guidance, cultural and educational complex, network, decentralization.*